

ATEBE

Dinî Araştırmalar Dergisi
Journal for Religious Studies
e-ISSN: 2757-5616

ATEBE Dergisi | Journal of ATEBE

Sayı: 8 (Aralık / December 2022), 345-350

Early Islam in Medina: Mālik and His Muwaţţa', yazar Yasin Dutton
(London: Bloomsbury Academic, 2021), 144 sayfa, ISBN:

9781350261860

A Review of Early Islam in Medina: Mālik and His Muwaţţa' by Yasin Dutton (London:
Bloomsbury Academic, 2021), 144 pages, ISBN: 9781350261860

Ömer Yılmaz

Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Assoc. Professor Dr., Namık Kemal University, Faculty of Theology, Department of Islamic Law
Tekirdağ, Türkiye

omeryilmaz@nku.edu.tr

orcid.org/0000-0001-9576-1344

ror.org/01a0mk874

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Kitap Değerlendirmesi / Book Review

Geliş Tarihi / Date Received: 17 Eylül/September 2022

Kabul Tarihi / Date Accepted: 28 Kasım/November 2022

Yayın Tarihi / Date Published: 31 Aralık/December 2022

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık/December

Atıf / Cite as: Yılmaz, Ömer. "Early Islam in Medina: Mālik and His Muwaţţa', yazar Yasin Dutton (London: Bloomsbury Academic, 2021), 144 sayfa, ISBN: 9781350261860". *ATEBE* 8 (Aralık 2022), 345-350. <https://doi.org/10.51575/atebe.1177059>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, iTenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir/This article has been scanned by iTenticate. No plagiarism detected.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Ömer Yılmaz).

Yayıncı / Published by: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi / Social Sciences University of Ankara.

Bu makale Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisans (CC BY-NC) ile lisanslanmıştır. This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC).

Early Islam in Medina: Mâlik and His Muwaţta', yazar Yasin Dutton (London: Bloomsbury Academic, 2021), 144 sayfa, ISBN: 9781350261860

Öz

Dört büyük fıkıh mezhebinden birisinin kurucusu olan İmam Malik, sahih rivayetleri derlediği eserine Muvatta adını vermiştir. Muvatta günümüze ulaşan ilk fıkıh kitaplarından biridir. Muvatta, sahabe dönemindeki Medine toplumunun uygulamalarını aktaran bir eser olarak Peygamberimizin ve sahabe dönemindeki dinî hayatı görmemizi sağlamaktadır. Fıkıhın ve hadisin ilk yazılı kaynaklarından birisini teşkil eden bu eser, hadislerin sıhhatine yönelik özellikle Batı kaynaklı eleştirilere verilen bir cevap durumundadır. Dünyanın farklı coğrafyalarındaki raviler, Muvatta'ı aynı şekilde nakletmek suretiyle sahih hadislerin aynı zamanda Hz. Peygamber döneminden itibaren müslüman toplumun geleneği olduğunu ortaya koymuşlardır.

Anahtar Kelimeler: İslam, Medine, Mâlik, Muvatta, Amel.

A Review of Early Islam in Medina: Mâlik and His Muwaţta' by Yasin Dutton (London: Bloomsbury Academic, 2021), 144 pages, ISBN: 9781350261860

Abstract

Imam Malik, the founder of one of the four major sects of fiqh, named his work Muwatta, which compiled authentic narrations. It is also the first fiqh formulation that survive to the present day. The Muwatta, as a work that conveys the practices of the Medina society in the period of the Companions, allows to see the religious life of the Prophet and the Companions. This work, which constitutes one of the first written sources of fiqh and hadith, is a response to the western criticism, especially regarding the authenticity of hadiths. Conveying the Muwatta in the same way, the narrators in different geographies of the world revealed that authentic hadiths had also been the tradition of the Muslim community since the time of the Prophet.

Keywords: Islam, Madina, Malik, Muwatta, Practice.

Hız. Peygamber, Őer'î ahkâmın önemli bir kısmını Medine'de anlatmıştır, öğretmiştir ve uygulamıştır. Bu yönüyle Medine, Peygamber döneminden itibaren ayrıcalıklı bir yere sahip olmuştur. Peygamber'in vefatından sonra da sahâbenin çoğunluğu Medine'de yaşamını sürdürdüğü için "amel-i ehl-i Medine" (Medine halkının ameli) olarak nitelenen uygulama dinin pratiğe dökülmüş hali olarak görülmüştür. Medine ehlinin ameli, tüm mezhepler için önemli olmakla birlikte Mâlikî mezhebi içinde bu eğilim daha güçlüdür. Çünkü Medine halkının tatbikatı, binlerce insanın nesilden nesile aktardığı bir geleneği ortaya koymaktadır ve bu yönüyle güvenilir bir hüküm kaynağı durumundadır. Bu hüküm kaynağı İmam Mâlik (ö. 179/795) öncesinde de tanınmaktadır. Ancak Medine halkı uygulamasının bir delil olarak değerlendirilme sürecine katkıda bulunanlardan birisi olarak İmam Mâlik, hususi olarak zikredilmeyi hak etmektedir. Onun, Medine halkının amelini yazılı bir metne dönüştürdüğü eseri *Muvaţta'* geçmişte olduğu gibi bugün de Müslümanların hayatını şekillendirmeye devam etmektedir. Yasin Dutton'un bu konuyu ele aldığı kitabı, yazarın bu alana hasrettiği on yıllara ulaşan birikimini ortaya koyması yönüyle önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Yasin Dutton'a göre İmam Mâlik'i, Mâlikî Mezhebini ve *Muvaṭṭa'*ı anlamının yolu Medine halkının amelinin anlaşılmasına bağlıdır. İmam Mâlik ve onunla görüş birliği içerisinde olan çağdaşları için Medine ehlinin ameli, Peygamber'in sünnetini bize nakleden güvenilir bir kaynaktır. Bu yaklaşımı benimseyenlerin Medine ehlinin amelinin sahih hadisten daha güçlü bir delil olarak görmeleri bundan ileri gelmektedir. Bu çerçevede yazar, sahâbe ve tâbiîn kavilleriyle Medine ehlinin amelinin Peygamber'in sünnetini yansıttığını ve güçlü birer delil olduklarını ifade eder ve Medine ehlinin ameli ile haber arasında şöyle bir mukayeseyi nakleder: "Bin kişinin bin kişiden nakli, bir kişinin bir kişiden naklinden daha güçlüdür." İmam Mâlik'in hocası Rebâa b. Ebî Abdîrrahmân'a (ö. 136/753) isnat edilen bu mukayese Medine amelinin güvenilirliğini en güzel şekilde ortaya koymaktadır. İkinci halife Hz. Ömer'in (634-644) minberden ashâba seslenerek amele aykırı hadis rivayet eden cezalandıracağını ifade etmesi de bu çerçevededir. Mâlikî ekolü için Kur'an ayetlerinin tefsirini öğrendiğimiz kaynak da Medine ehlinin amelidir; Peygamber'in sünnetinin nasıl anlaşılması gerektiğini gösteren de bu delildir. Zira Medine ehlinin ameli sahâbeden ve tâbiînden Medine'de yerleşmiş ulemanın, Kuran'ı ve sünneti nasıl anladıkları noktasında bizi aydınlatmaktadır.

Mâlikî mezhebinde Medine ehlinin ameline verilen bu önem, geçmişte de modern dönemde de eleştirilere sebep olmuştur. Modern dönemdeki eleştirilerin önemli bir kısmının Batılı gayri müslim araştırmacılar tarafından yönetildiğini belirten yazar, onların erken dönem kaynaklara karşı önyargılı olduklarını ve tarihe eleştirel yaklaşım adı altında bu kaynakların orijinalliğini reddettiklerini ifade eder. Yazara göre İmam Mâlik ve *Muvaṭṭa'* üzerinde yapılan araştırmalar, onların söylediklerinden farklı bir tablo ortaya koymaktadır ve *Muvaṭṭa'*ın önemi de burada ortaya çıkmaktadır. Zira *Muvaṭṭa'* birçok ravi tarafından kelimesi kelimesine nakledilen güvenilir bir metindir. Bu metnin orijinalliği İslam dünyasının farklı bölgelerinde herkes tarafından kabul edilmiştir. İmam Muhammed bin Hasan Şeybânî (ö. 189/805) ve İmam Şâfiî (ö. 204/820) gibi fikhî konulara ilişkin olarak birbirlerine muhalif olan âlimler de *Muvaṭṭa'* metninin orijinalliği noktasına hemfikir olmuşlardır.

Muvaṭṭa' ile ilgili olarak yazarın Batılı gayri müslim araştırmacılarla görüş birliğinde olduğu noktalar da bulunmaktadır. Örneğin *Muvaṭṭa'*ın İmam Mâlik'in vefatından sonra kitaplaşmış olduğunu savunan yaklaşımı yazar da desteklemektedir. Ayrıca hicrî ilk iki asırda Irak'ta hadis uydurma faaliyetinin yoğunluk kazandığını yazar da kabul etmektedir ve bunu İmam Mâlik'e ve İbn Kuteybe'ye (ö. 276/889) isnat etmek suretiyle okuyucusunu ikna etmeye çalışmaktadır. *Muvaṭṭa'*ın telif sürecine ilişkin olarak son yıllarda pek çok araştırma yayımlanmıştır. Bu araştırmalar, *Muvaṭṭa'*ın telif süreciyle ilgili pek çok bilinmeyen noktanın açıklığa kavuşmasını sağlamıştır. Bu konuda araştırma yapan hemen tüm araştırmacıların kabul ettiği husus, İmam Mâlik'ten önce İbnü'l-Mâcişûn'un (ö. 212/827) *Muvaṭṭa'* türü bir eser kaleme almış olduğu ve İmam

Mâlik'in bunu görüp eksik yönlerine muttali olduğu yönündedir. Ayrıca Halife Mansur'dan (754-775) da Muvatta'nın telif edilmesi yönünde bir talep geldiğini kesin olarak bilmekteyiz. Fikhî/kelâmî görüş ayrılıklarına ve aynı meseleye farklı kadıların farklı hükümleri vermesine bir son vermek isteyen Halife Mansur, *Muvatta'* ile güvenilir dinî bilginin herkese ulaşmasını ve yargıda standardizasyonun sağlanmasını amaçlamıştır. Muvatta'nın tedvin sürecinin ne zaman bittiği ve kitap haline geldiği konusunda da bilgi edinmemizi sağlayacak rivayetler vardır. İlgili rivayetlerin ortak noktaları dikkate alınarak bu konuda kesin bir sonuca ulaşmak mümkündür. Nitekim İmam Mâlik hayatta iken Muvatta'nın nüshalarının İslam dünyasının dört bir yanına dağıtılması yönünde gelen siyasi talepler, bu metni İmam Mâlik'ten bizzat öğrenenlerin mevcudiyeti ve Halife Mehdi döneminde eserin genel arzının yapılmış olması kesin bir şekilde ortaya koymaktadır ki *Muvatta'*, İmam Mâlik hayatta iken kitaplaşmış bir eserdir.

Yazar, Muvatta'nın içeriğine ilişkin olarak da tespitlerde bulunur. Ona göre *Muvatta'*, standart bir hadis kitabının içeriğinden daha yoğun bir muhteviyata sahiptir ve sadece hadisleri değil aynı zamanda Medine amelini bir başka ifadeyle dinin uygulamaya geçirilip yazıya dönmüş halini ifade etmektedir. Yazara göre Muvatta'nın muhteviyatı şu dört kısımdan müteşekkildir: Hz Peygamberin hadisleri, sahâbe kavilleri, tâbiîn sözleri ve İmam Mâlik'in görüşleri. İmam Şâfiî sonrası dönemde ise hadis anlayışında köklü bir değişim yaşandığını ve hadis denildiğinde sadece Peygamber'in hadislerinin anlaşıldığını ifade eden yazar, bu süreçte tedvin edilmiş hadis kitaplarının kahir ekseriyetinin Peygamber'in hadislerinden ibaret olduğunu belirtir. *Sahîh-i Buhârî*'yi buna örnek olarak verir. Yazarın bununla ilişkilendirdiği bir başka yaklaşım daha vardır. Ona göre İmam Şâfiî sonrası dönemde sahâbe kavli vb. kaynaklar, zayıf birer delil olarak görülmüşlerdir. Bu dönemde tedvin edilmiş hadis kitaplarında sahâbe kavli vb. kaynaklara daha az yer verilmesi, güçlü birer delil olarak görülmemelerine dayandırılmıştır. Sahâbe kavli ile sahih hadis arasında bir mukayese yapıldığında sahih hadisin öncelikli olduğunda tereddüt yoktur. Ancak hicrî üçüncü yüzyıldan itibaren telif edilen hadis kitaplarında sahâbe kavillerine daha az yer verilmesinin en önemli sebebi, müelliflerin temel gayesinin sahih hadisleri bir araya getirmek olmasıdır. Bir başka ifadeyle hicrî üçüncü asra geldiğinde hadis kitabı telifindeki amaçların farklılaştığını söyleyebiliriz. Bu tarihten önceki teliflerde amaç; hadis, sahâbe kavli, tâbiîn kavli gibi ilimleri sahih bir şekilde okuyucunun istifadesine sunmaktır. İlmin nesilden nesile aktarılmasını sağlamak, fikhî ahkâmı ve yargıda standardizasyonu sağlamak da bu amaçlar arasında sayılabilir.

Yazarın kitapta açık, akıcı ve anlaşılır bir dil kullandığını ama tartıştığı konuların sadece İslâmî ilimlere aşinalığı olan okuyucu kitlesi için ilgi çekici olduğunu söyleyebiliriz. Kitabın temel kaynakları arasında İmam Mâlik'in Muvatta'ı Kâdî İyâz'ın (ö. 544/1149) *Tertîbü'l-Medârik*'i ve İbn Abdülber en-Nemerî'nin (ö. 463/1071) *Temhîd*'i bulunmaktadır. Bu kaynakların, kitapta ele alınan

Early Islam in Medina: Mālik and His Muwaṭṭa' 'yazar Yasin Dutton (London: Bloomsbury Academic, 2021),
144 sayfa, ISBN: 9781350261860

---

konularla ilgili olarak önemi ve güvenilirliği kanıtlanmıştır. Ancak yazarın kitapta biri tarihle diğeri usûlle ilgili olmak üzere iki temel iddiası olduğu halde usûl eserlerinden çok sınırlı ölçüde faydalandığı görülmektedir. İbnü'l-Kassar (ö. 397/1007), Bâkılânî (ö. 403/1013) ve Bâcî (ö. 474/1081) gibi usûl müelliflerinin eserleri; konunun vazgeçilmez kaynakları olmasına rağmen kitapta bu eserlere yönelik bir atıf bulunmamaktadır.

Kaynakça

Dutton, Yasin. *Early Islam in Medina Mālik and His Muwaṭṭa'*. London: Bloomsbury Academic, 2022.